

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Проблема формування культурологічної компетенції у студентів-філологів визначається кардинальними змінами, які відбуваються останнім часом у системі вищої педагогічної освіти. Як зазначає М.О. Желуденко, все більш актуальним і значущим у контексті інтеграції освіти та створення єдиного освітянського простору є підхід, спрямований на виховання толерантності між людьми та країнами. Під толерантністю мається на увазі повага до різних культур та традицій, індивідуальність, свобода думок, моральність тощо[1].

Саме тому сучасний випускник вищого навчального закладу (ВНЗ) повинен володіти культурологічною компетенцією, так як однією з пріоритетних задач вищої педагогічної школи є залучення студентів до універсальних, глобальних цінностей, знання яких необхідне для встановлення контактів у полікультурному середовищі. Це викликає зацікавленість серед теоретиків та практиків щодо вивчення феномену «культурологічної компетенції».

Аналізуючи науково-методичну літературу ми з'ясували, що більшість дослідників переконані в тому, що людство повинно навчитись жити в межах нової культури – культури взаємодії, культури діалогу. В зв'язку з цим вони звертаються до поняття «культурологічної компетенції» (Колодько Т.М., Гришкова Р.О., Калінін В.О., Онопрієнко Т.М., Редько В.Г та ін.). Так, наприклад, Н.О.Саєнко стверджує, що культурологічна компетенція – це здатність і готовність до діалогу культур, що ґрунтуються на комплексі засвоєних лінгвістичних знань, умінь і навичок з іноземної мови, знання сучасної соціокультурної системи країни, мова якої вивчається, а також

історичних умов, що впливали на її становлення; країнознавчі знання і вміння здійснювати зіставний аналіз рідної та іншомовної культур [3].

На нашу думку, передумовою формування культурологічної компетенції у студентів-філологів є поглиблення знань щодо культурних реалій своєї рідної країни та іноземної.

Головним засобом для поглиблення знань студентів-філологів щодо культурних реалій своєї рідної країни та іноземної повинні стати заняття з іноземної мови (ІМ), на яких студентам пропонується система різноманітних завдань, спрямованих на засвоєння явищ різних культур. Слід відзначити, що невідповідність діючих підручників вимогам чинної програми та відсутність навчальних матеріалів, пов'язаних з культурою України, надзвичайно ускладнює процес формування у студентів-філологів культурологічної компетенції. Переважна більшість мовних ВНЗ України використовує підручник В.Д. Аракіна "Практический курс английского языка", в якому недостатньо матеріалів культурологічного змісту.

Діюча програма рекомендує викладачам використовувати автентичні джерела культурологічного змісту. Останнім часом з'явилися деякі наробики навчальної іншомовної літератури, які спрямовані на формування культурологічної компетенції (В.В. Сафонова, Н.К. Скляренко, О.Б. Тарнопольський, Р.О.Гришкова, Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич, Barry Tomalin, Susan Stempleski та інші). Провідне місце серед них займають посібники присвячені Україні "Click On 1" та "Click on 2". Вони були створенні українськими вченими та педагогами І. Самойлюкевич, Л.Калініною, А.Білоус, О.Хорош за підтримки Вірджинії Еванс. Навчальний посібник «Social and Cultural Aspects of International Management» Р.О. Гришкової призначений для студентів нефілологічних спеціальностей, які вивчають англійську мову за професійним спрямуванням. Він містить спеціально відібрані тексти соціокультурного характеру та вправи на розвиток спонтанного мовлення. Головна мета посібника – розширити культурологічні знання студентів у сфері міжнародного менеджменту та

сформувати практичні навички комунікативної поведінки у відповідних ситуаціях міжкультурного спілкування.

Ми вважаємо, що складаючи завдання спрямовані на формування культурологічної компетенції, доцільно дотримуватись аспектного розподілу культурологічного матеріалу, запропонованого авторами книги "Cultural Awareness" Бері Томелінім та Сьюзен Стемплескі [3], а саме:

- аспект I - розпізнавання культурної символіки (символи та образи, які знаходять відображення в піснях, витворах мистецтва, архітектури, географії країн);
- аспект II - вивчення "продуктів" різних культур (література, фольклор, музика, мистецтво);
- аспект III - вивчення моделей повсякденної поведінки з концентруванням уваги на моделях повсякденної поведінки представників різних культур;
- аспект IV - дослідження культурної поведінки представників різних культур в певних соціальних ситуаціях;
- аспект V - дослідження моделей спілкування, особливостей вербального та невербального спілкування прийнятих у різних країнах;
- аспект VI - дослідження моральних цінностей та відношень, типових для представників різних культур;
- аспект VII - вивчення звичаїв, традицій, національних особливостей їжі, одягу, відпочинку, типових для представників різних культур.

Отже, формування культурологічної компетенції у студентів-філологів - є невичерпним джерелом їх виховання і розвитку, а також робить майбутніх фахівців духовно багатими людьми і толерантними до представників інших культур.

Література

1. Мовна освіта: шлях до єворінтеграції: Тези доповідей міжнародного форуму / За ред.. С.Ю. Ніколаєвої, К.І. Онищенко. – К.:Ленвіт,2005 – 209с.
2. Саєнко Н.А. Соціокультурний компонент в содержании обучения иностранным языкам в техническом вузе // Соціокультурні аспекти навчання іноземних мов: Тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. – Тернопіль, 2004. –С.162.
3. Barry Tomalin and Susan Stempleski. Cultural Awareness. – Oxford Press, 2001